

Anonimizirana različica

Prevod

C-73/20 – 1

Zadeva C-73/20

Predlog za sprejetje predhodne odločbe

Datum vložitve:

13. februar 2020

Predložitveno sodišče:

Bundesgerichtshof (Nemčija)

Datum predložitvene odločbe:

23. januar 2020

Vložnik revizije:

ZM kot stečajni upravitelj družbe Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH

Nasprotna stranka v postopku z revizijo:

E. A. Frerichs

BUNDESGERICHTSHOF (ZVEZNO VRHOVNO SODIŠČE, NEMČIJA)

SKLEP

[...] (ni prevedeno)

Razglašen

23. januarja 2020
[...] (ni prevedeno)

v sporu

odvetnika ZM kot upravitelja v postopku zaradi insolventnosti nad premoženjem družbe Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH, [...] (ni prevedeno) Hamburg,

tožeča stranka in vložnik revizije,

[...] (ni prevedeno)

proti

E. A. Frerichs, [...] (ni prevedeno), Nizozemska,

tožena stranka in nasprotna stranka v postopku z revizijo,

[...] (ni prevedeno)

Deveti civilni senat Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) je na obravnavi z dne 23. januarja 2020 [...] (ni prevedeno)

sklenil:

- I. Postopek se prekine.
- II. Sodišču Evropske unije se na podlagi člena 267, prvi odstavek, točka (b), in tretji odstavek, Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) predloži to vprašanje glede razlage prava Skupnosti:

Ali je treba člen 13 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 1, str. 191) in člen 12(1)(b) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja („Rim I“; UL 2008, L 177, str. 6), razlagati tako, da pravo, ki se uporablja za pogodbo v skladu z zadnjenavedeno uredbo, ureja tudi plačilo, ki ga za izpolnitev pogodbene obveznosti plačila pogodbene stranke opravi tretja oseba?

Obrazložitev:

I.

- 1 Tožeča stranka je od 25. marca 2016 upraviteljica v postopku zaradi insolventnosti nad premoženjem družbe Oeltrans Befrachtungsgesellschaft mbH (v nadaljevanju: dolžnica) s sedežem v Nemčiji, ki ga je 29. aprila 2011 uvedlo Amtsgericht Hamburg (okrajno sodišče v Hamburgu, Nemčija). Dolžnica je bila del skupine Oeltrans, h kateri je spadala tudi družba Tankfracht GmbH, ki je imela sedež prav tako v Nemčiji. Družba Tankfracht GmbH in tožena stranka s stalnim prebivališčem na Nizozemskem sta imeli sklenjeno pogodbo o plovilu za celinske plovne poti, na podlagi katere je družba Tankfracht GmbH toženi stranki dolgovala plačilo v višini 8.259,30 EUR. Tožena stranka je navedla, da je morala za družbo Tankfracht GmbH z ladjo opraviti prevoz iz nizozemskega pristanišča natovarjanja v nemško pristanišče raztovarjanja. Tožeča stranka je navedla, da je šlo za pogodbo o zakupu plovila za celinske plovne poti. Dolžnica je 9. novembra

2

2010 toženi stranki „po naročilu družbe Tankfracht“ plačala znesek, ki ga je dolgovala družba Tankfracht GmbH.

- 2 Prvotni stečajni upravitelj, ki je pozneje umrl, je z vlogo, ki je na sodišče prispela 21. decembra 2014, na pravni podlagi za vračilo plačil v stečajno maso vložil tožbo za vrnitev zneska v višini 8.259,30 EUR, z obrestmi. (postopkovne navedbe) [...] (ni prevedeno) [...] (ni prevedeno) Zaradi zamud sodišča je bila tožba toženi stranki na Nizozemskem vročena šele decembra 2016.
- 3 Deželno sodišče je na podlagi nemškega prava toženi stranki naložilo, kot je predlagala tožeča stranka. Pritožbeno sodišče je – prav tako na podlagi nemškega prava – spremenilo odločitev deželnega sodišča in tožbo na ugovor zastaranja, ki ga je vložila tožena stranka, zavrnilo. Tožeča stranka si z revizijo, ki jo je dopustilo pritožbeno sodišče, prizadeva za potrditev sodbe deželnega sodišča.

II.

- 4 Uspeh revizije je odvisen od razlage člena 13 Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (v nadaljevanju: stara različica Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti) in člena 12(1)(b) Uredbe (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. junija 2008 o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja (v nadaljevanju: Uredba Rim I). Vprašanje je, ali pravo, ki se uporablja za pogodbo v skladu z zadnjemavedeno uredbo, v okviru člena 13 stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti ureja tudi plačilo, ki ga za izpolnitev pogodbene obveznosti plačila pogodbene stranke opravi tretja oseba. Pred odločanjem o pravnem sredstvu tožeče stranke je zato treba postopek prekiniti in v skladu s členom 267, prvi odstavek, točka (b), in tretji odstavek, PDEU Sodišču Evropske unije predložiti vprašanje za predhodno odločanje.
- 5 1. Načeloma je pravo, ki se uporablja za postopke v primeru insolventnosti in njihove učinke, v skladu s členom 4(1) Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti, ki je upoštevana v obravnavanem primeru, pravo države, v kateri so bili uvedeni postopki (*lex fori concursus*). V skladu s členom 4(2)(m) stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti pravo države, v kateri so bili uvedeni postopki, zlasti določa pravila v zvezi z ničnostjo, izpodbojnostjo ali neizvršljivostjo pravnih dejanj, ki so v škodo vseh upnikov. V skladu s tem členom je v obravnavanem primeru, ker je bil postopek zaradi insolventnosti nad premoženjem dolžnice uveden v Nemčiji, izpodbojnost načeloma treba presojati po nemškem pravu.
- 6 2. Na podlagi nemškega insolvenčnega prava je plačilo dolžnice toženi stranki na podlagi člena 143(1) in člena 134(1) InsO (zakon o insolventnosti) izpodbojno. Plačilo obveznosti družbe Tankfracht GmbH je bilo neodplačna dajatev dolžnice, ker je bila družba Tankfracht GmbH plačilno nesposobna, terjatev tožene stranke do nje pa zato ni imela ekonomske vrednosti; tožena stranka zato z izpolnitvijo njene terjatve ekonomsko ni izgubila ničesar, kar bi bilo

mogoče šteti za nasprotno dajatev za to darilo ([...] (ni prevedeno)). Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) – v nasprotju s stališčem pritožbenega sodišča – tudi meni, da zahtevek ni zastaral. (navedbe o zastaranju [...]) (ni prevedeno)

- 7 3. V skladu z navedenim bi bilo treba tožbi ugoditi. Vendar se tožena stranka sklicuje na člen 13 stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti. V skladu s to določbo, ki je bila brez vsebinske spremembe kot člen 16 vključena v Uredbo (EU) 2015/848 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. maja 2015 (nova različica Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti), se člen 4(2), drugi stavek, točka (m), stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti ne uporablja, če oseba, ki je imela korist od dejanja, ki je v škodo vsem upnikom, dokaže, da je za navedeno dejanje odločilno pravo države članice, ki ni država, v kateri so bili uvedeni postopki, in, v ustreznem primeru pravo ne dopušča nobenega sredstva za izpodbijanje navedenega dejanja. Tožena stranka meni, da je treba izpodbijano plačilo presojati po nizozemskem pravu, in je dokazala, da to pravo ne dopušča nobenega sredstva za izpodbijanje navedenega plačila.
- 8 (a) Bundesgerichtshof (zvezno vrhovno sodišče) meni, da je to, ali je izpolnjen prvi pogoj člena 13 stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti, odvisno od odgovora na vprašanje za predhodno odločanje. Dejanje v smislu te določbe, zaradi katerega je imela tožena stranka korist v škodo upnikov dolžnice, je plačilo dolžnice toženi stranki. Za vprašanje, katero pravo je odločilno za to dejanje (*lex causae*), se uporablja nemško mednarodno zasebno pravo. To velja ne glede na to, ali se *lex causae* določi v skladu s kolizijskimi pravili države, v kateri so bili uvedeni postopki v primeru insolventnosti (*lex fori concursus*), ali v skladu s kolizijskimi pravili države sodišča, pred katerim poteka postopek (*lex fori*) ([...] (ni prevedeno)). V obeh primerih se pravo, ki je odločilno za navedeno plačilo, v primeru spora določi v skladu z nemškimi kolizijskimi pravili.
- 9 Katero pravo se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, ki so povezana s pravom različnih držav, določa predvsem Uredba (ES) št. 593/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o pravu, ki se uporablja za pogodbeno obligacijska razmerja, kot pravo Evropske skupnosti, ki neposredno velja tudi v Nemčiji. V skladu z določbami te uredbe se za pogodbo, sklenjeno med družbo Tankfracht GmbH in toženo stranko, uporablja nizozemsko pravo. To je, če gre, kot navaja tožena stranka, za prevozno pogodbo, razvidno iz člena 5(1) Uredbe Rim I, ker ima tožena stranka običajno prebivališče na Nizozemskem in je v tej državi tudi kraj prevzema blaga v prevoz. Če pa gre za najemno pogodbo, ki jo ima verjetno v mislih tožeča stranka, ko uporablja poimenovanje pogodba o zakupu (v zvezi s tem glej sodbo Sodišča Evropske unije z dne 6. oktobra 2009, C-133/08, EuZW 2009, str. 822), uporaba nizozemskega prava izhaja iz člena 4(2) Uredbe Rim I.
- 10 Vprašanje je, ali to pomeni, da se nizozemsko pravo uporablja tudi za plačilo dolžnice v postopku zaradi insolventnosti v smislu člena 13 stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti. V zvezi z razmerjem med pogodbenima strankama v pravni teoriji, ki se nanaša na člen 13 stare različice Uredbe o

postopkih v primeru insolventnosti in člen 16 nove različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti, ni enotnega stališča glede tega, ali je treba pri določitvi prava, ki se uporablja za izpolnitev pogodbene obveznosti, upoštevati zadevno pogodbo ali samo izpolnitveno dejanje; sedanje prevladujoče mnenje je, da je praviloma odločilno pravo, ki se uporablja za pogodbe ([...] (ni prevedeno)). Tudi kolizijska pravila Uredbe Rim I glede tega niso jasna. V skladu s členom 12(1)(b) Uredbe Rim I pravo, ki se uporablja za pogodbo, ureja tudi izpolnitev. Vendar se zagovarja stališče, da kljub pravilu iz člena 12(1)(b) Uredbe Rim I veljavnosti razpolagalnega posla, ki je namenjen izpolnitvi, ne ureja pravo, ki se uporablja za pogodbe, ampak pravo, ki se uporablja za to razpolaganje ([...] (ni prevedeno)). Pojem izpolnitve iz člena 12(1)(b) Uredbe Rim I pa se v skladu s tem stališčem nanaša na vse pogoje, pod katerimi je treba opraviti izpolnitev, značilno za posamezno obveznost ([...] (ni prevedeno)).

- 11 Uporaba prava, ki se uporablja za pogodbe, je še toliko bolj vprašljiva, če terjatve upnika ne izpolni druga pogodbeni stranka, ampak, kot v obravnavanem primeru, tretja oseba. Tretja oseba, ki opravi plačilo, in prejemnik plačila nista v pogodbenem razmerju. Po drugi strani je plačilo namenjeno izpolnitvi pogodbene terjatve upnika. Njegova pogodba z njegovim dolžnikom je pravna podlaga za to, da lahko obdrži prejeta plačilo. Na podlagi nemškega prava upnik dajatve tretje osebe, če ji njegov pogodbeni partner ne nasprotuje, ne more zavrniti (člen 267(2) BGB (civilni zakonik)). Če je namen tretje osebe prav izpolniti obveznost dolžnika terjatve, se njene dajatve tudi ne more enačiti z darilom, ki ni povezano s poplačano terjatvijo ([...] (ni prevedeno)). Argument za to, da je v takem primeru odločilno pravo, ki se uporablja za pogodbe, bi bil lahko tudi, da za nepogodbene obveznosti, nastale zaradi neupravičene obogatitve, ki se nanašajo na razmerje med strankama, ki je v tesni zvezi s to neupravičeno obogatitvijo, v skladu s členom 10(1) Uredbe (ES) št. 864/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o pravu, ki se uporablja za nepogodbene obveznosti („Rim II“), velja pravo, ki velja za to razmerje. Zagovarja se stališče, da to velja tudi za plačila tujih obveznosti ([...] (ni prevedeno)).
- 12 (b) Če bi se izkazalo, da je odgovor na vprašanje za predhodno odločanje pritrdilen in je za plačilo dolžnice odločilno nizozemsko pravo, je rešitev spora v skladu s členom 13 stare različice Uredbe o postopkih v primeru insolventnosti odvisna od tega, ali lahko tožena stranka dokaže, da to pravo ne dopušča nobenega sredstva za izpodbijanje navedenega plačila. To pa je tožena stranka zatrjevala in dokazala.

[...] (ni prevedeno)